

DOI: 10.26565/2786-5312-2022-96-03

УДК 811.111'42:82–312.4

О. Д. Нефьодова

кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської філології

Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;

e-mail: olena.nefyodova@karazin.ua;

ORCID: <https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0002-7328-8709>;

GOOGLE SCHOLAR: https://scholar.google.com/citations?hl=en&view_op=list_works&gmla=AJsN-F7svIbdva_jg0PBVw-AdA_Jexe7ZoEmGkwq5GAzyLjwV958kBaLhLk3UaHD5xz012dzwO1ZJ3qF3xnojXo3c1dP_HrbQw&user=Q6epvZcAAAAJ;

RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Olena_Nefyodova

Інтертекстуальність на полі медій: еколінгвістичний ракурс (на матеріалі англійськомовної літератури)

У статті розглянуто вплив актуалізації прецедентних текстів англійськомовної літератури на екологічність комунікації в художньо репрезентованому політичному та педагогічному контексті спілкуванні на матеріалі сучасних кінострічок. Інтертекстуальна актуалізація таких прецедентних текстів у формі цитат розглянута як складова комунікативної діяльності членів відповідних лінгвокультур, що відбувається у форматі діалогу, в якому один з комунікантів цитує фрагмент прецедентного тексту, важливого для відповідної лінгвокультури, а інший завершує цитування або забезпечує його атрибуцію, реалізуючи парольну функцію цитати-інтертексту. Таку інтертекстуальну актуалізацію базових та маргінальних прецедентних текстів національної літератури досліджено як спосіб конструювання спільної лінгвокультурної ідентичності співрозмовників, що є важливою, хоча й не вирішальною, передумовою екологічності комунікації, унісонності/конфронтаційності встановленого контакту. Реалізація парольної функції інтертекстом художніх текстів в процесі розгортання діалогу ґрунтується на успішності/неуспішності інтеграції таких цитат до реплік комунікантів, яка має когнітивне підґрунтя та спирається на спільний для співрозмовників фонд прецедентних феноменів. Обраний ракурс дослідження підвищує експланаторний потенціал класичної текстоцентричної теорії інтертекстуальності завдяки аналізу когнітивних аспектів та комунікативних наслідків процесів цитації художніх текстів.

Ключові слова: британська та американська художня літератури, екологічність, комунікація, прецедентні тексти, прецедентні феномени, теорія інтертекстуальності, цитата.

1. ВСТУП

Художня література, зокрема література англійськокомовних країн, надає матеріал та осередок для реалізації міжтекстових зв'язків, які досліджуються теорією інтертекстуальності. Теорія інтертекстуальності зародилася в пост-структуралістських розвідках Р. Барта та Ю. Крістєвої, котрі досліджували смислову відкритість тексту та динамічність його означування. Основоположний текстоцентризм класичної теорії інтертекстуальності проявляється у виборі її основного об'єкту дослідження: художнього тексту, який розглядається як фіксований або відкритий для інтерпретації самодостатній результат та осередок міжтекстових взаємодій різних типів. Маніфестації інтертекстуальності на рівні тексту традиційно досліджуються на предмет їхньої маркованості, структури, типологічної приналежності, інтегрованості до тексту-приймача, філіації, розпізнання реципієнтом тощо. Через такий дослідницький ракурс та вибір об'єкта дослідження класична теорія інтертекстуальності залишає поза увагою когнітивне підґрунтя встановлення будь-яких міжтекстових відносин, а також комунікативну обумовленість останніх. У цій розвідці ми намагаємось розширити ракурс інтертекстуальних досліджень та підвисити їхній експланаторний потенціал, розглядаючи когнітивні та комунікативні аспекти актуалізації інтертекстуальності художніх текстів із застосуванням сучасного еколінгвістичного підходу, що й зумовлює а к т у а л ь н і с т ь роботи.

Загальнонаукова методологія екологізму та екологічний підхід у лінгвістиці передбачає дослідження мови як засобу організації суспільства і розумового освоєння дійсності у природному, сім'ютичному, соціокультурному, комунікативному, когнітивному контексті [5, с. 128], а також взаємин між мовою та суспільством, що використовує мову як один зі своїх кодів [8, с. 41]. Застосовуючи методологію еколінгвістики на теренах пануючої сьогодні когнітивно-комунікативної парадигми, теорія інтертекстуальності зможе не обмежуватися дослідженнями тексту як матеріального продукту мовленнєвої діяльності на предмет ідентифікації та філіаційної інтерпретації інтертекстуальних включень. Сучасна еколінгвістична теорія інтертекстуальності передбачає дослідження когнітивно-комунікативних процесів та їхніх наслідків, які визначають міжтекстові контакти: утворення прецедентних феноменів, структурування та застосування їхнього фонду, формування та реалізації лінгвокультурної ідентичності мовця, встановлення інтертекстуальних, інтердискурсивних та інтермедіальних зв'язків в комунікації та їхнього функціонального (комунікативного та лінгвокультурного) навантаження.

Отже мета нашого дослідження полягає в тому, щоб продемонструвати, як застосування еле-

ментів методології комунікативної та когнітивної лінгвістики та еколінгвістики може посилити експланаторність теорії інтертекстуальності. Для цього проводиться комплексний аналіз об'єкта нашої розвідки – інтертексту прецедентних художніх текстів британської та американської літератур, комунікативна актуалізація якого сприяє проявленню лінгвокультурної ідентичності мовця при забезпеченні комунікаційної кооперації/конфронтації. Г и п о т е з о ю дослідження є теза про те, що, залежно від контексту актуалізації, інтертекстуальні включення можуть сприяти або перешкоджати екологічності комунікації, маніфестуючи лінгвокультурну ідентичність комунікантів як прийнятну або неприйнятну та сприяючи їх кооперації/конфронтації. М а т е р і а л о м аналізу слугують фрагменти сучасного англійськокомовного кінодискурсу, в якому у вигляді інтертексту актуалізуються хрестоматійні художні тексти британської та американської літератур.

2. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Для формування ідентичності людини, її існування та комунікації з іншими людьми не менш важливим за фізичне середовище є лінгвокультура. Дослідження лінгвокультури як комунікативного простору з позицій лінгвістичного екологізму та із застосуванням його методології може стати новим етапом у розвитку лінгвокультурології та теорії інтертекстуальності. Новий дослідницький ракурс, що, зокрема, акцентує соціокультурні та контекстні аспекти комунікації дозволяє розглядати усі інтертекстуальні процеси, котрі матеріалізуються в окремому тексті, як результат когнітивно-комунікативної діяльності відповідних членів окремої лінгвокультурної спільноти.

Екологічним середовищем для когнітивно-комунікативної діяльності людини є лінгвокультура. Розглядатимемо її як синергійне сполучення мови і культури, зафіксоване та засвоєне певною етномовною свідомістю [2, с. 163] в процесі комунікації; опосередкований мовою ціннісно-смисловий простір, елементами якого є, зокрема, художні прецедентні тексти. Носіями окремої лінгвокультури є члени лінгвокультурної спільноти, котрі стають такими, формуючи відповідну лінгвокультурну ідентичність протягом всього життя. Спираючись на визначення, запропоноване Ф.С. Бацевичем [1], розуміймо лінгвокультурну ідентичність як результат лінгвокультурної ідентифікації; відчуття особистістю своєї приналежності до певного етносу, встановлення духовного взаємозв'язку між собою та своїм народом, поділення почуттів приналежності до певної національної культури й мови через засвоєння комплексу одиниць культурної пам'яті (понять, концептів, уявлень, зокрема стереотипів, символів, метафор, прецедентних феноменів та сценаріїв), засвоєних суб'єктом в процесі соціалізації.

Таким чином, невід'ємною складовою лінгвокультурної ідентичності члена лінгвокультурної спільноти є знання прецедентних феноменів та компетентне оперування ними. Прецедентні феномени можна розглядати як когнітивні утворення, які формуються внаслідок колективного суб'єктивного, емоційно-образного сприйняття феноменів дійсності в умовах певної культури та входять до когнітивної підсистеми лінгвокультури; суб'єктивно опосередкованими складовими культури, що реалізуються в мові. Базовими параметрами прецедентних феноменів є їхня загальна відомість, емоційна значущість та когнітивна релевантність для членів окремої лінгвокультурної спільноти та частотна відтворюваність в їхній комунікації. Сукупність прецедентних феноменів окремої лінгвокультури утворює багат шаровий інтертекстуальний фонд; його розширюваність відповідає розширюваності спільнот відповідної лінгвокультури.

Лінгвокультурна ідентичність мовця є основою комунікації, в якій виявляється культурно-специфічна мовна свідомість та поведінка комунікантів. Саме в комунікації членів лінгвокультурної спільноти, які мають власну лінгвокультурну ідентичність, реалізують інтертекстуальність, котру можна розглядати як комунікативну категорію, що передбачає актуалізацію прецедентних феноменів, властивих окремій лінгвокультурі, для передачі культурно-маркованих смислів, що відбувається виключно під час комунікативної взаємодії. Саме для дослідження процесів актуалізації інтертекстуальності у дискурсі ефективно застосовувати методологію еколінгвістики.

Сучасний підхід до розуміння поняття дискурсу [7] передбачає його тлумачення як процесу соціально обумовленої мовленнєвої взаємодії, що описується в термінах соціально значущих дій та стратегій, які виконуються учасниками спілкування в рамках певних, релевантних для даної лінгвокультури комунікативних ситуацій. Актуалізація прецедентних феноменів в дискурсі виконує цілий комплекс функцій, які є різновидами базових комунікативної та когнітивної функцій мови. Власне природа прецедентних феноменів та відповідного інтертексту як культурно залежних, загально відомих та відтворюваних одиниць зумовлює особливості їхнього інформаційного та референційного потенціалу, які переважно залежать від пресупозицій комунікантів та актуалізуються в непрямих мовленнєвих актах. Тому відтворення прецедентних феноменів в комунікації переважно виконує експресивну, емотивну, естетичну, фатичну/контактну та, зокрема, парольну функції, актуалізуючи лінгвокультурну ідентичність комунікантів, що сприяє або перешкоджає екологічності контакту між ними.

Саме парольна функція інтертексту зумовлює те, що актуалізація прецедентних феноменів в комунікації часто набуває форму діалогічного обмі-

ну інтертекстами, який ініціюється комунікантом, щоб перевірити обізнаність співрозмовника з відповідними прецедентними текстами конкретної лінгвокультури та підтвердити, що комуніканти мають аналогічну лінгвокультурну ідентичність та належать до однієї лінгвокультурної спільноти. Актуалізація прецедентних феноменів може сприяти виникненню довіри між комунікантами та зменшенню комунікативної дистанції та, в окремих ситуаціях, переходу від інституційного дискурсу до більш інтимного, побутового, що супроводжується зміною комунікативних ролей (див. також [9, с. 55]). Можна виділити два типових сценарію такого інтертекстуального обміну, коли комунікант більш високого статусу 1) починає цитування певного прецедентного тексту, а його співрозмовник нижчого статусу атрибує цитату, наводячи ім'я автора процитованого тексту або назву відповідного твору, або 2) співрозмовник щонайточніше закінчує незавершену цитату, демонструючи свою обізнаність та відповідну лінгвокультурну ідентичність – приналежність до спільної з іншим комунікантом лінгвокультури. Саме спільність або, хоча б, співставність лінгвокультурної ідентичності комунікантів зазвичай гармонізує їхню взаємодію, сприяє досягненню взаєморозуміння в процесі комунікації, і може посилити екологічність контакту та його унісонність (див. [8, с. 41]).

Приклад 1 ілюструє саме таке підсилення екологічності комунікації завдяки актуалізації прецедентного для британської лінгвокультури художнього тексту: поеми Т.Б. Маколея "Horatius at the Bridge" зі збірки "Lays of Ancient Rome" (1842) в епізоді розмови прем'єр-міністра В. Черчіля з пересічними англійцями у лондонському метро з історичного художнього фільму "Darkest Hour" про події Другої світової війни у Великій Британії.

Приклад 1

WINSTON: Will you never give up?

YOUNG GIRL: Never.

Touched, he crosses and sits down opposite the child.

WINSTON (to YOUNG GIRL):

"Then out spake brave Horatius,

The Captain of the gate:

To every man upon this earth

Death cometh soon or late.

And how can man die better

Than facing fearful odds – "

WEST INDIAN MAN:

"– for the ashes of his fathers

And the temples of his gods."

Everyone is moved. WINSTON, himself, has tears in his eyes. He wipes his eyes with a handkerchief. (Darkest Hour)

У рамках класичної текстоцентричної теорії інтертекстуальності включення відповідного інтертексту до репліки В. Черчіля з діалогу з неназва-

ною англійською дівчинкою та афро-американцем можна пояснити передусім тематичною близькістю прецедентного тексту поеми Т.Б. Маколея та повного тексту діалогу, що розгортається в цьому епізоді: в обох йдеться про незламність невеликої кількості захисників вітчизни перед навалюю незчислених загарбників. Інтертекстуальна актуалізація поеми розширює її референцію та встановлює таку контекстуальну еквонімію низки її аспектів прецедентності та елементів актуальної ситуації:

Доповнюючи текстоцентричну теорію інтертекстуальності когнітивним ракурсом, можна стверджувати, що на більш глибинному, когнітивному рівні, інтертекстуальна актуалізація прецедентного тексту поеми Т.Б. Маколея в розглянутому діалозі та зміна референції поеми відповідно до реалій актуальної ситуації уможливлується актуалізацією обома текстами концептів ВІЙНА, ПАТРІОТИЗМ, СТІЙКІСТЬ. Також, хоча окремі аспекти прецедентності поеми Т.Б. Маколея знаходять неточні відповідники в актуальній ситуації (так, за матеріалом проаналізованого фрагмента не можна доказово стверджувати, хто саме з двох співрозмовників Черчіля є відповідником Ларція, а хто – Гермінія) або зовсім їх не знаходять (неясно, яка винагорода очікує британського героя), актуалізація саме цього прецедентного тексту успішно виконує проспективну функцію та віщує Британії перемогу,

виставляючи актуальну британську ситуацію, позбавлену об'єктивних передвісників перемоги, як еквонімічну ситуацію, що закінчиться змальованою перемогою з давньоримської історії. Утім, інтертекстуальний ефект поеми Т.Б. Маколея не закладений в її тексті *per se* та ґрунтується на асоціаціях, які вибудовуються комунікантами та глядачами, що можна вважати ілюстрацією інтердискурсивності (див. [7, с. 53]) та гнучкості політичного дискурсу.

Аналізу діалогу на рівні текстових структур недостатньо для розуміння того, як інтертекстуальна актуалізація прецедентного тексту поеми сприяє екологічності комунікації та відповідному комунікативного ефекту. Лише доповнення теорії інтертекстуальності елементами дискурсивного аналізу з врахуванням надвербальних складових діалогу (на матеріалі відповідного відеофрагменту, див. [6]), а також ролі лінгвокультурної ідентичності співрозмовників дозволяє це дослідити.

З точки зору протікання діалогу, актуалізація прецедентного тексту В. Черчілем уможливується високим офіційним статусом прем'єр-міністра для пересічних слухачів та анізотропністю досліджуваного дискурсу (він є інституційним для пасажирів, які слухають свого прем'єр-міністра та відповідають на його питання та псевдо-персональним для В. Черчіля, котрий як приватна особа користується метро разом з іншими і занурений з

Прецедентний текст "Horatius at the Bridge"	Актуальна ситуація Загроза вторгнення фашистської армії на територію Великої Британії
Вітчизна у небезпеці перед навалюю загарбників	
Рим "the ashes of his fathers/and the temples of his gods"	Велика Британія
Голова нації у небезпеці	
the Consul	King George VI
Непереможний духом захисник, ціною життя готовий боронити Вітчизну	
(brave) Horatius	Winston Churchill
Добровільні помічники захисника, які битимуться обабіч нього	
Spurius Lartius, Herminius	Young Girl, West Indian Man
Пересічні громадяни, яких об'єднає для опору приклад героя	
Romans	пасажери метро як уособлення пересічних британців
Вожді-загарбники	
Lars Porsena (false) Sextus	Гітлер Мусоліні
Військо загарбників	
незлічена армія, конфедерація союзників "The foot are fourscore thousand, The horse are thousands ten"	незлічена армія фашистів
Водна перешкода, що боронить Вітчизну:	
the Tiber	Ла-Манш
Нагорода герою-переможцю	
[vast tracts of] corn-land, molten image [commemorating statue]	?

ними в *small talk*; див. [4]). Така особливість ситуації спілкування дозволяє високопосадовцю ініціювати розмову, ставити питання та брати на себе переважну комунікативну ініціативу та більшу комунікативну роль.

Продовження цитати іншим пасажиром нижчого комунікативного статусу уможливується миттєвим ваганням В. Черчіля (див. [3, с. 16]), спричиненим його розчуленим схлипом, котрий експлікує емотивність та експресивність цитування та лінгвокультурну цінність цитати для мовця. Знання прецедентного тексту, периферійного навіть для британської лінгвокультури, імовірно чужинцем маркує його як «свого» і викликає відповідну поведінку сприйняття, яка характеризується застосуванням стратегій позитивної ввічливості: Черчіль миттєво скорочує дистанцію між ними, 1) повертаючись до співрозмовника обличчям; 2) посміхаючись до нього крізь сльози; 3) простягаючи до нього руку та 4) потискаючи його руку, покладену долонею вниз. У свою чергу, співрозмовник В. Черчіля не віднімає руки та посміхається у відповідь, також застосовуючи стратегії позитивної ввічливості (див. [6]). Таке скорочення дистанції імплікує, що В. Черчіль ігнорує очевидні відмінності, які маркують його співрозмовника як чужинця (расову, національну та класову приналежність), та сприймає його лінгвокультурну ідентичність як споріднену саме завдяки комунікативній актуалізації ним відповідного прецедентного тексту.

Водночас, як показує приклад 2 (епізод конфронтації студента афро-американця та його вчителя з кінострічки *"Finding Forrester"*), комунікативна актуалізація прецедентних текстів за наведеними вище типовими сценаріями атрибуції/завершення в форматі діалогу, що сигналізує про аналогічність лінгвокультурної ідентифікації співрозмовників, не є запорукою екологічності комунікації.

Приклад 2

Jamal continues to stand, continues to lock gazes with Crawford.

"All right, Mr. Wallace, let's see what you know." [...]
"It is a melancholy truth that even--"

"--that even great men have poor relations.' Dickens."

[...Crawford] glared at Jamal. "You will hear the beat of a horse's feet and the swish of a--"

"Kipling," Jamal finished.

"All great truths begin as--"

"Shaw," Jamal said.

Crawford clenched his fists. "Man is the only animal that--"

"--blushes.' Mark Twain." Jamal spread his arms and shrugged. "C'mon, man, is that the best you can do to humiliate me?"

Crawford slammed a fist on the side of the lectern; [...]
"Get out, Wallace. Get out."

"Sure, I'd be glad to." Jamal gathered his books. (Finding Forrester)

Як видно з наведеного прикладу, студент демонструє виключну обізнаність на прецедентних для англomовної культури текстах, що має сигналізувати про аналогічність лінгвокультурної ідентичності комунікантів. Водночас, дискурсивна тактика актуалізації прецедентних феноменів в діалозі, яка у прикладі 1 спричинила зближення та підвисила екологічність комунікації, не спрацьовує: в прикладі 2 комунікація має закінчитися конфронтацією. Причини такої неекологічності комунікації можна дослідити, якщо вийти за рівень безпосередньо тексту художнього твору з прикладу 2 та застосувати еколінгвістичний підхід для дослідження ширшого контексту із залученням відповідного відеофрагменту екранізації роману *"Finding Forrester"*.

Як і приклад 1, приклад 2 ілюструє інституційний дискурс, але іншої сфери: освіти, для якого характерним є конфронтаційність. Професор Крофорд має більш високий комунікативний статус, ніж його студент-співрозмовник Джамал Волес. Протягом всього діалогу Крофорд застосовує стратегії негативної ввічливості, підкреслюючи свій статус: він ініціює діалог, вживає офіційне звернення (*"Mr Wallace"*), використовує непрямі мовленнєві акти не для отримання інформації, а для демонстрації невігластва опонента, загрожуючи його позитивному обличчю. Невербальна складова комунікації також свідчить про відсутність зближення: дистанція між комунікантами складає кілька метрів (статус професора підкреслюється його знаходженням за кафедрою), між ними є перешкоди (меблі), кульмінація конфронтації настає, коли професор видаляє студента зі свого простору, виганяючи його з класу. Волес навпаки намагається зменшити дистанцію та трансформувати інституційний дискурс у персональний, використовуючи розмовні одиниці (*c'mon*), звертаючись до вищого за статусом комуніканта за допомогою розмовного апелювання *"man"* та намагаючись невербально зменшити дистанцію, залучивши його до свого простору (*"spread his arms"*). Ще однією маніфестацією невідповідності лінгвокультурних ідентичностей комунікантів є академічний акцент викладача, котрий озвучує фарінгальний [h] у питальному слові *"why"*, у порівнянні з маркованою інтонацією та вимовою, до якої вдається афро-американський студент. Таким чином, співпадіння лінгвокультурної ідентичності комунікантів на рівні володіння системою прецедентних феноменів відповідної лінгвокультури виявляється недостатньо для забезпечення екологічного контакту, коли їх цінності, статус та комунікативні наміри не співпадають.

3. ВИСНОВКИ

Інтертекстуальна актуалізація прецедентних феноменів, зокрема хрестоматійних текстів художньої літератури – складний когнітивно-комунікативний феномен, що відбувається в просторі окре-

мої лінгвокультури під час контакту її членів, які мають сумісну або несумісну лінгвокультурну ідентичність. Така актуалізація може використовуватися для забезпечення екологічності комунікації (наприклад, в політичному чи педагогічному дискурсі, стратегії яких можуть бути спрямовані на досягнення унісонності або конфронтації зі співрозмовником). Доповнення традиційного текстоцентричного аналізу інтертексту прецедентних феноменів елементами еколінгвістичного аналізу, спрямова-

ного на комплексне дослідження контексту спілкування, сприяє підвищенню експланаторного потенціалу класичної теорії інтертекстуальності та глибшому розумінню когнітивного та комунікативного потенціалу інтертекстуальності.

Перспективним для подальшого дослідження вбачається застосування методології еколінгвістики для глибинного аналізу процесів інтертекстуальної актуалізації різних прецедентних феноменів в різних типах дискурсу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бацевич Ф.С. (2009). Словник термінів міжкультурної комунікації, 2009. Відновлено з: <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/i> (станом на 15 листопада 2022 р.)
2. Матузкова О.П. (2020). Лінгвокультура як синергія мови, культури та свідомості. *Соціолінгвістика. Лінгвокультурологія. Когнітивна лінгвістика*, 27, 160–172.
3. Матюхіна Ю.В. (2016). Маркери хезитації в сучасній англійській мові. *Сьомий міжнародний науковий форум «Сучасна філологія: дослідницький потенціал»: тези доповідей*. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Ч.2. 16–17.
4. Матюхіна Ю.В. (2014). Small talk як різновид англійської фатичної метакомунікації: аспект діячності *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Сер. «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов»*, 1102, вип. 77, 65–70.
5. Пасинок В.Г., Морозова О.І., Самохіна В.О. (2017). Еколінгвістичний підхід до аналізу іноземних мов та педагогічного процесу їх навчання в українських вишах. *Якісна мовна освіта у сучасному глобалізованому світі: тенденції, виклики, перспективи: матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції*, 23-24 листопада. Суми: СумДУ. 128–132. Відновлено з: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/67176> (станом на 15 листопада 2022 р.)
6. Солощук Л.В. (2014). Семіотика комунікативної взаємодії в англійському діалогічному дискурсі. *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна*, 1102, 11–18.
7. Шевченко І.С. (2009). Інтердискурсивність політичного дискурсу. *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Іноземна філологія*. Вип. 848, 53–57.
8. Шпак О.В. (2019). Екологічність комунікативного контакту в британському політичному дискурсі. *Закарпатські філологічні студії*. Вип. 8. Т. 2. 40–45.
9. Lavrynenko I., Shevchenko I. Turn-Taking in Cinematic Discourse: Linguistic Characteristics and Practical Implications for ESP Teaching. *Advanced Education*. 2019. Issue 12. 55–63. Retrieved from: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.155922> (Accessed 15 November 2022)

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Ellison J.W. (2000). Finding Forrester. Turtleback Books, 192.
2. Finding Forrester (2000). Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=xSnraJOeOyM> (Accessed 15 November 2022)
3. Macaulay T.B. (1842). Horatius at the Bridge. In: Macaulay T.B. Lays of Ancient Rome. Retrieved from: <https://www.bartleby.com/360/7/158.html> (Accessed 15 November 2022)
4. McCarten A. (2018). Darkest Hour (script). Retrieved from: <https://www.scripts.com/script-pdf/1389> (Accessed 15 November 2022)
5. The People of England Scene (8/10) In: Darkest Hour (2017). Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=Ts-8WRHAQvk4> (Accessed 15 November 2022)

Стаття надійшла до редакції 03.11.2022

Стаття рекомендована до друку 26.12.2022

Olena Nefyodova – Associate Professor at English Philology Department of V. N. Karazin Kharkiv National University; e-mail: olena.nefyodova@karazin.ua; ORCID: <https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0002-7328-8709>; GOOGLE SCHOLAR: https://scholar.google.com/citations?hl=en&view_op=list_works&gmla=AJsN-F7svIbdva_jg0PBVw-AdA_Jexe7ZoEmGkwq5GAzyLjwV958kBaLhLk3UaHD5xz0I2dzw01ZJ3qF3xnojXo3c1dP_HrbQw&user=Q6epvZcAAAAJ; RESEARCH GATE: https://www.researchgate.net/profile/Olena_Nefyodova

INTERTEXTUALITY IN THE MEDIA: ECOLINGUISTIC APPROACH (BASED ON ENGLISH FICTION)

The article researches into the effects of references to English fiction in political and pedagogic communication contexts as represented in contemporary feature films. Intertextual references to such fiction texts in the form of quotations are analyzed as an integral component of communication between representatives of the respective linguistic cultures. Such communication often takes the form of a dialogue, in which one communicator quotes a precedent text fragment, important for the respective linguistic culture, and the other completes the quote or identifies it, using the quoted intertext to perform the password function. Such intertextual referencing of core or marginal anthologized texts of a national literature is studied as a way for communicators to construct their shared linguistic-cultural identity, which is seen as an important, though not decisive premise of either communicative concordance or confrontation. The password function performed by the intertext of such fiction texts during a dialogue relies upon cognitively underpinned (un)successful integration of such quotations into the dialogue of the co-locutors sharing the library of culturally-specific reference texts. The chosen perspective, envisaging an analysis of cognitive aspects and communicative effects of quoting fiction texts, expands the explanatory potential of the classic text-centred theory of intertextuality and reveals a new dimension in intertextual referencing.

Keywords: *British and American fiction, communication, ecology, quotation, reference phenomena, reference texts, theory of intertextuality.*

REFERENCES

- Batsevych F.S. (2009). Slovník terminiv mizhkulturnoi komunikatsii [Glossary of Terms of Intercultural Communication] Retrieved from: <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/i> (in Ukrainian) (Accessed 15 November 2022).
- Matuzkova O.P. (2020). Lingvokultura yak synergiia movy, kultury ta svidomosti [Linguistic Culture as Synergy of Language, Culture and Conscience]. *Sociolingvistyka. Lingvokulturalogii. Kognityvna Lingvistyka.* – Sociolinguistics. Linguistic Culture Studies. Cognitive Linguistics, 27, 160–172 (in Ukrainian).
- Matykhina Yu.V. (2016). Markery khezitatsii v suchasnyy angliyskiy movi [Hesitation Markers in Modern English]. 7 Mizhnarodna Konferentsiya Suchasna Filologiya: Doslidnytskiy Potentsial Kharkiv [Proc. 7th Int. Conf. Contemporary Philology: Research Potential, 2016 Kharkiv], 16–17 (in Ukrainian).
- Matykhina, Yu.V. (2014). Small talk yak riznovyd angliyskoyi fatychnoyi metakomunikatsii: aspekt diakhronii [Small Talk as a Variety of English Phatic Metacommunication: Diachronic Aspect]. *Visnyk Kharkiv. nats. un-tu imeni V.N. Karazina.* – V.N. Karazin Kharkiv National Univ. Messenger, 1106, 65–70 (in Ukrainian).
- Pasynok, V.G., Morozova, O.I., Samokhina, V.O. (2017) Ekolingvistychnyi pidkhid do analizu inozemnykh mov ta pedagogichnogo protsesu yikh navchannia v ukrainskykh vyshakh [Ecolinguistic Approach to the Analysis of Foreign Languages and the Pedagogic Process of Their Training in Ukrainian Universities]. Proc. of 1st All-Ukrainian Conference: “High-Quality Linguistic Education in Modern Globalized World”, 23–24 Nov. (pp. 128–132). Sumy: SumDU. Retrieved from: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/67176> (in Ukrainian) (Accessed 15 November 2022).
- Soloshchuk, L.V. (2014). Semiotyka komunikatyvnoyi vzayemodii v angломovnomu dialogichnomu dyskursi [Semiotics of Communicative Interaction in English Dialogic Discourse]. *Visnyk Kharkiv. nats. un-tu imeni V.N. Karazina.* V.N. Karazin Kharkiv National Univ. Messenger, 1102, 11–18 (in Ukrainian).
- Shevchenko. I.S. (2009). Interdiskursyvnist' politychnogo dyskursu [Interdiscursivity of Political Discourse]. *Visnyk Kharkiv. nats. un-tu im. V.N. Karazina.* V.N. Karazin Kharkiv National Univ. Messenger. 848. 53–57 (in Ukrainian).
- Shpak, O.V. (2019). Ekologichnist' komunikatyvnoho kontaktu v brytanskomy politychnomy dyskursi [Ecology of Communicative Contact in British Political Discourse]. *Zakarpatski filologichni studii – Transcarpathian Philological Studies*, 8, Vol. 2, 40-45 (in Ukrainian).
- Lavrynenko I., Shevchenko I. Turn-Taking in Cinematic Discourse: Linguistic Characteristics and Practical Implications for ESP Teaching. *Advanced Education*. 2019. Issue 12. 55–63. Retrieved from: <https://doi.org/10.20535/2410-8286.155922>. (Accessed 15 November 2022).

The article was received by the editors 03.11.2022

The article is recommended for printing 26.12.2022